

Sygn. akt

III AUa 602/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **28 października 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Alicja Podczaska (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Mirosław Szwagierczak
	Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **28 października 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) **D. T. oraz M. T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **13 kwietnia 2015 r.** sygn. akt **IV U 2396/14**

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczyni M. T. kwotę 120 zł (słownie : sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym .**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że M. T., jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność u płatnika składek (...) D. T. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od dnia 17.03.2014r.

W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, iż płatnik składek złożył za M. T. miesięczne raporty rozliczeniowe za miesiąc marzec 2014r. z wykazaną podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 4355,00zł, za kwiecień i maj 2014r. w kwocie 9365,00zł oraz za czerwiec w kwocie 5306,83zł. Natomiast podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne D. T. stanowią kwoty w wysokości równej 30% aktualnie obowiązującego minimalnego wynagrodzenia za pracę. Zdaniem ZUS zgłoszenie M. T. oraz podjęte przez nią czynności miały charakter pozorny, służący jedynie sztuczemu wykreowaniu tytułu prawnego do objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniami społecznymi.

W odwołaniu od powyższej decyzji D. T. i M. T., wnieśli o jej zmianę poprzez stwierdzenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym M. T. od 17 marca 2014 r. z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej. W uzasadnieniu podnieśli, że czynności, które wykonywała wnioskodawczyni usprawniły funkcjonowanie firmy. D. T. od 20.03.2014 r. podjął pracę zarobkową na terenie Niemiec, gdzie przebywał do 18.06.2014r. dlatego współpraca przy prowadzeniu działalności przez M. T. był konieczna. Wyjaśnili, iż strata odnotowana w podsumowaniu podatkowej księgi przychodów i rozchodów jest wynikiem nagłego zerwania kontraktu z głównym i jedynym kontrahentem firmy, który nie wypłacił 9700,00 euro, co znacznie osłabiło płynność finansową firmy. Podali, iż wykonywane przez M. T. czynności miały charakter biurowo-księgowy, były ściśle powiązane z pracą biura rachunkowego, przy czym nie powielają się.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV U 2396/14, Sąd Okręgowy w Rzeszowie, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję ZUS Oddziału w R.z dnia 8 września 2014 r., stwierdzając, że wnioskodawczyni podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu od dnia 17 marca 2014 r.

Sąd ustalił, że D. T. od października 2012 r. prowadzi działalność gospodarczą obejmującą transport drogowy towarów pod firmą (...) D. T. z siedzibą w C.. W dniu 06.05.2013 r. zawarł z A. B. umowę o usługowe prowadzenie księgi przychodów i rozchodów. W dniu 20.03.2014 r. D. T. zawarł umowę o pracę na czas określony, mocą której miał świadczyć pracę na terytorium Niemiec jako pomocnik produkcyjny. Zaś w dniu 19 maja 2014 r. kolejną umowę zlecenia, która określała czas pracy do 20.12.2014 r. Dalej Sąd ustalił, że M. T. bezpośrednio przed podjęciem współpracy z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą zarejestrowana była jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. D. T. jako płatnik składek zgłosił od 17 marca 2014r. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego żonę M. T. z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Do obowiązków wnioskodawczyni należało poszukiwanie kontrahentów, zajmowanie się zwrotem VAT z zagranicy, wystawianie faktur, współpraca z księgową, odpowiadanie na reklamacje Za miesiąc marzec 2014r. D. T. wykazał podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 4355,00zł, za kwiecień i maj 2014 r. w kwocie 9365,00 zł, za czerwiec 2014r. w kwocie 5306,83zł. W podsumowaniu księgi przychodów i rozchodów za okres od 01.02.2014r. do 30.06.2014r. widnieją ujemne kwoty dochodu z działalności.

Od 18 czerwca 2014 r. wnioskodawczyni korzystała ze zwolnienia lekarskiego w związku z przebiegiem ciąży.

Przechodząc do oceny prawnej, Sąd Okręgowy uznał, że M. T. pomagała mężowi przy prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Była to pomoc stała, związana z typem prowadzonej działalności. Wnioskodawczyni posiadała zarówno odpowiednią wiedzę, jak i kwalifikacje. Zanim została zgłoszona jako osoba współpracująca również pomagała mężowi, ale w mniejszym stopniu. Od 17 marca 2014r. przejęła wszystkie obowiązki, bowiem D. T. został zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Niemczech. M. T. redagowała pisma do firm, szukała spedycji

zagranicznej, zajmowała się zwrotem VAT, prowadziła korespondencję z adwokatem z Niemiec celem odzyskania niewypłaconego zobowiązania, odpowiadała na reklamacje, miała stały kontakt z księgową firmy. Współpraca spełniała wszystkie warunki, wynikające z art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Konieczność zgłoszenia M. T. jako osoby współpracującej wynikała z takiej potrzeby z uwagi na wyjazd D. T. do pracy do Niemiec. Nie było osoby, która mogłaby przejąć jego obowiązki, jak i on sam nie był w stanie zajmować się firmą. Pracę zaczął od 20 marca 2014r. dlatego też tuż przed wyjazdem zgłosił żonę w dniu 17 marca 2014r. Za taką oceną przemawia również fakt, iż w chwili zgłaszania M. T. do ubezpieczeń społecznych żadne z małżonków nie miało wiedzy o tym, że jest ona w ciąży.

W ocenie Sądu I instancji, stanowiska ZUS nie potwierdza okoliczność, że od 01.02.2014 r. do 30.06.2014 r. działalność przynosiła ujemne kwoty dochodu. Sytuacja ta związana była z tym, iż poprzedni kontrahent zalegał z płatnościami, co wpłynęło negatywnie na funkcjonowanie firmy, jak również brak nowych kontraktów. M. T. zdobyła nowego kontrahenta, z którym firma podjęła współpracę, przy czym zanim kontrakt ten zaczął przynosić zyski upłynęło nieco czasu.

Sąd uznał także, że ustalona na kwotę 9365zł podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wnioskodawczyni mieści się w granicach przewidzianych ustawą. Bez znaczenia jest fakt, iż mąż wnioskodawczyni ma zadeklarowaną znacznie niższą podstawę wymiaru składek.

W apelacji od powyższego wyroku ZUS Oddział w R. wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania, zarzucając naruszenie art. 68 ust. 1, art. 83 ust. 1, art. 86 ust. 1 i 2 w związku z art. 2a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez ustalenie, że wnioskodawczyni jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek (...)D. T. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia 17 marca 2014 r., co pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, mając na uwadze fakt, że podstawa wymiaru składek jest rażąco wygórowana i została ustalona w krótkim czasie przed zajściem zdarzenia, rodzącego uprawnienia do świadczeń z FUS w razie choroby i macierzyństwa.

W odpowiedzi na apelację, wnioskodawczyni domagała się jej oddalenia, podnosząc że w spornym okresie faktycznie świadczyła pracę, wskutek czego funkcjonowanie firmy uległo znacznej poprawie, a ustalona podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne mieści się w granicach przewidzianych ustawą.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu, ponieważ zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie jest trafny i nie narusza prawa.

Spór w sprawie dotyczył podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniom społecznym z tytułu współpracy z osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Osoby współpracujące przy prowadzeniu działalności gospodarczej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, a także wypadkowemu z mocy samego prawa (art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Zatem objęcie tymi ubezpieczeniami nie zależy od woli osób zainteresowanych, ani decyzji organu rentowego. Okoliczności faktyczne ustalone w sprawie pozwalają na przyjęcie, że w okresie objętym sporną decyzją wnioskodawczyni, rzeczywiście współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej, pod firmą (...)D. T. podlegała ubezpieczeniom społecznym. W toku postępowania wykazane zostało, że w związku z podjęciem przez męża wnioskodawczyni pracy w Niemczech, zaistniała realna potrzeba zapewnienia osoby, która przejęłaby obowiązki związane z bieżącym funkcjonowaniem firmy. Wnioskodawczyni obowiązki te przejęła i wykonywała je do czasu otrzymania w dniu 18 czerwca 2014 r. zwolnienia lekarskiego.

Przepisy ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych co do zasady uprawniają organ rentowy do wydawania decyzji ustalających podstawę wymiaru składek, a ustawa ta stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, to jednocześnie racjonalny w swych działaniach ustawodawca przewidział i dopuścił możliwość deklarowania przez prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (jak też osób z nimi współpracujących)

podstawy wymiaru składek oderwanej w swej wysokości od faktycznego przychodu, a mieszczącej się jedynie w zakreślonych art. 18 ust. 8 i art. 20 ust. 3 ww. ustawy granicach. W przypadku więc braku skutecznego podważenia samego istnienia tak określonego tytułu ubezpieczenia (przewidzianego w art. 6 ust. 1 pkt 5 u.s.u.s.), zadeklarowanie przez płatnika podstawy wymiaru składek w kwocie mieszczącej się w zakreślonych wyżej powołanymi przepisami o charakterze *ius cogens* granicach, wyklucza możliwość jakiegokolwiek weryfikacji tej podstawy wymiaru przez organ rentowy. Należy także podkreślić, że omawiany stosunek ubezpieczenia nie może podlegać ocenie jego zgodności z normami prawa cywilnego, ponieważ objęcia nim nie poprzedza żadna czynność kreująca stosunek cywilnoprawny. Nie jest też przy tym dopuszczalna wykładnia przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z punktu widzenia przewidzianej w art. 5 k.c. klauzuli generalnej, tj. zasad współżycia społecznego z uwagi na to, że są to przepisy prawa publicznego cechujące się niezbędnym rygoryzmem.

W przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących wysokość składek nie jest związana z faktycznie osiąganym przychodem i jego wysokością, lecz jedynie z istnieniem tytułu ubezpieczeń i zadeklarowaną kwotą. Wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tej grupy ubezpieczonych mieści się w przedziale od 60% do 250% przeciętnego wynagrodzenia i zależy od deklaracji płatnika składek. Na osobie prowadzącej pozarolniczą działalność spoczywa obowiązek finansowania w całości z własnych środków składek na ubezpieczenia społeczne osoby współpracującej (art. 16 ust. 5 lit. a u.s.u.s.).

Należy także podkreślić, że omawiany stosunek ubezpieczenia nie może podlegać ocenie jego zgodności z normami prawa cywilnego, ponieważ objęcie nim nie poprzedza żadna czynność kreująca stosunek cywilnoprawny. Nie jest też przy tym dopuszczalna wykładnia przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z punktu widzenia przewidzianej w art. 5 k.c. klauzuli generalnej tj. zasad współżycia społecznego z uwagi na to, że są to przepisy prawa publicznego cechujące się niezbędnym rygoryzmem. Powyższe potwierdza zaś ugruntowana już w tej mierze bogata judykatura Sądu Najwyższego jak też sądów powszechnych (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010/21-22/267, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2008 r. II UK 71/08, LEX nr 519959, czy z dnia 11 grudnia 2014 r., I UK 145/14, LEX nr 1622302, a także wyroki sądów apelacyjnych, jak na przykład wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 lutego 2013r., III AUa 1555/12, LEX nr 1293068, czy wyroki tut. Sądu, jak ten nie publikowany z dnia 12 października 2005r. III AUa 870/05, kolejny z dnia 18 marca 2015r., III AUa 938/14, LEX nr 1667617, a także ten który zapadł również w dniu 15 lipca 2015r. III AUa278/15).

Uzasadnione też będzie przytoczenie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012r., I UK 350/11, Lex nr 1215610 , w którym przesądzono, że kobieta, którą mąż na miesiąc przed porodem zgłosił do ZUS jako osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, dostanie zasiłek macierzyński obliczony od maksymalnej zadeklarowanej podstawy. W tym stanie rzeczy przywoływany przez apelującego wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 grudnia 2013r. V U 1874/13 jawi się jako odosobniony (nie jest też w żadnym razie podzielany przez tut. Sąd Apelacyjny), niezależnie od tego, że dotyczył też decyzji ZUS w której organ rentowy starał się podważyć sam tytuł ubezpieczenia. W końcu należy też odnotować, iż wyrokiem z dnia 23 września 2014r. III AUa 354/14 Sąd Apelacyjny w Białymstoku dokonał stosownej korekty w/w wyroku.

Z wyżej przytoczonych względów brak jest podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji, która podlega oddaleniu stosownie do

art. 385 kpc. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono w punkcie II na podstawie art. 98 kpc, przy uwzględnieniu taryfowych stawek tego wynagrodzenia przewidzianych w § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jedn. Dz. U. 2013 nr 490).